

Deelgroepje governancemodellen

Aantekeningen door: Ilonka Marselis

Gesprek over mogelijke samenwerkingsverbanden en governancemodellen gevoerd. Daaruit kwamen onderstaande aandachtspunten en uitzoekpunten naar voren, die als doel hebben de coöperatieve route te versterken:

1. Aanpassen wetsteksten: Zorgen dat een warmtegemeenschap minderheidsaandeelhouders kan hebben. Dit wordt gesteund door alle aanwezigen.
 - A. Inzetten op dat dit in de nota van wijziging mogelijk wordt gemaakt.
Ilonka en Siward voeren hierover gesprekken met KGG
 - B. Indien dat niet lukt, amendement opstellen.
2. Standaarden ontwikkelen op de drie hoofdroutes die we hebben geïdentificeerd.
 - A. De drie hoofdroutes zijn: 1 een volledige warmtegemeenschap, 2 een publiek warmtebedrijf met coöperatief minderheidsbelang, 3 en een bedrijf met een meerderheid van de warmtegemeenschap en publieke minderheid.
 - B. Denk aan standaarden als statuten, aandeelhoudersovereenkomsten, voorbeeld governance modellen, zeggenschaps-/besluitvormingsstructuren, etc.
 - C. Speciale aandacht voor modellen met/zonder een stichting ertussen, hoe kan dat eruit zien en wat zijn er de voor- en nadelen van
3. Uitzoeken wat financiers nodig hebben om vertrouwen te hebben om de lokale warmtebedrijven te financieren, als daar bijvoorbeeld voor een minderheidsaandeel een coöperatie in zit.
4. Ondersteuning aanbieden bij gemeenten tijdens het opstellen van het warmteprogramma en latere uitwerking ervan in kavels en uitvoeringsplannen: wat voor beleid moeten zij opstellen om ruimte te bieden aan coöperatieve warmtenetten.
5. Uitzoeken hoe een lokale coöperatie zou kunnen samenwerken met een provinciaal warmtebedrijf, in het geval dat er geen lokaal warmtebedrijf wordt opgericht, maar er wel een lokale coöperatie actief is.

6. Uitzoeken wat de houding van EBN is t.a.v. aandeelhouderschap bij coöperaties; onder welke voorwaarden zouden zij in zo'n BV stappen of het financieren?

- Voor punt 2 geeft Arnoud Versprille aan mee te willen werken en denken.
- Op punt 1 geven Enpuls, Teun Bokhoven en Rabobank aan dat ze dit ook echt als prioriteit zien, dat dit mogelijk wordt.

Deelgroepje financieringsmodellen

Aantekeningen door: Martin Ossendrijver

We zijn het overleg gestart met inkadering van het onderwerp.

- We kijken naar financiering van realisatie en exploitatiefase
- Accent ligt op de coöperatieve route,
- Warmtenetten kennen een verschillende opzet,
 - > Zoals boven de 1500weq of daaronder,
 - > Samenwerking met publieke en/of commerciële partijen
- Maar voor nu kijken we naar een coöperatief warmtenet
- Doel is om mee te gaan in het warmtebod van Bokhoven c.s.

Vervolgens heeft iedere deelnemer een kernwoord opgegeven. Een woord waaraan je denkt bij financiering. Zo ontstaat een wolk van kernwoorden, zoals bij mentimeter.

Kernwoorden waar bij financiering aan wordt gedacht zijn:

- vestigen van zekerheden
- risicobeleid
- volloop en leeglooprisico
- standaarddocumentatie
- lange looptijden en rente
- structuur van de gehele financiering, zowel EV als VV
- kasstroom en terugbetaalcapaciteit
- middelen om tegenvallers tijdens bouw of exploitatie op te vangen (cost-over-run garantie),
- waarborgfonds
- garantiestructuur met achtergesteld geld, vanuit Invest.nl als een brug tussen EV en VV

Vanuit deze wolk van kernwoorden hebben we besproken wat daarbinnen het belangrijkste is.

Al snel kwamen we tot de conclusie dat we het niet hoeven te hebben over de bancaire financiering (financiering van VV). Er lopen namelijk al gesprekken van het Rijk met de financiële sector over de opzet van een waarborgfonds/garantiestructuur voor het VV. De opzet is nog niet duidelijk, maar dat dit waarborgfonds er gaat komen is zo goed als zeker. We zijn er daarom vanuit gegaan dat dit fonds c.q. garantiestructuur er daadwerkelijk komt.

We hebben ons daarna geconcentreerd op het EV. Om projecten van de grond te krijgen moeten we ook kijken hoe de coöperaties het EV bij elkaar gaan brengen. Coöperaties hebben bij wind/zonprojecten veel (positieve) ervaring met het ophalen van EV c.q. achtergesteld VV bij particulieren. Het verschil tussen zon/wind en warmteprojecten is dat de buca's bij zon/wind een positief rendement hebben en dat dit rendement vanwege de SDE min of meer gegarandeerd is.

Hierdoor is de bereidheid om in dit soort projecten te investeren groot. Bij warmteprojecten is de buca nu meestal negatief c.q. marginaal en kent ook geen gegarandeerde opbrengsten. We zijn het eens dat het voor EC's van belang is om EV in te kunnen brengen. Dat zorgt voor een betere positie, vraag is hoe daar te komen. Duidelijk is dat het risicoprofiel van warmtenetten veel hoger is.

Onderdeel van het warmtebod van Bokhoven c.s. is om te komen tot een versnelling en het lostrekken van de impasse bij de ontwikkeling van warmtenetten. Als de governance en processen geoptimaliseerd worden, dan kom je (onze opvatting en aanname) wel tot positieve buca's.

Dan blijft het risicoprofiel nog steeds hoger dan bij wind/zonprojecten (leeglooprisico), maar de veronderstelling is dat er voldoende particulier vermogen beschikbaar is en ook voldoende investeringsbereidheid. Maar om ook dit onderdeel (inbreng EV) te versnellen hebben we goede voorbeelden nodig en die krijgen we alleen als we dit ondersteunen. En met die voorbeelden creëren we vertrouwen.

Een oplossing kan zijn om een garantiestructuur op te zetten voor de inbreng EV in warmtenetten. Dit komt dan naast het waarborgfonds voor VV. Verschillende ideeën:

- Invest.nl vragen om dit te helpen opzetten
- Samen met Rijksoverheid iets opzetten
- Een fonds opzetten dat de eerste projecten min of meer garandeert, maar zodra de markt van warmtenetten op stoom komt, dit afbouwen.

Verder hadden we nog discussie of je de BAK nu wel of niet tot het EV mag rekenen. Daarnaast ook gesproken over de hoogte van het rendement. Als commerciële partijen bij nieuwe warmtenetten nu van 8% uitgaan, kunnen de EC's die 8% ook gebruiken om ledengeld te werven. Maar ook dat veronderstelt weer een goede buca.

Kortom er is nog veel om uit te werken. Positief is dat alle aanwezigen hieraan willen meewerken. Allen vinden het van belang dat zowel de VV- als de EV-structuur goed wordt neergezet om de coöperatieve route te steunen.

Deelgroepje processtandaarden

Aantekeningen door Gerwin Verschuur

Als je wilt standaardiseren is demarcatie een sleutelwoord. Wie is voor welk deel van het proces precies verantwoordelijk?

De demarcatie kan bij woningeigenaren anders liggen dan bij vastgoed van woningcorporaties, commercieel vastgoed of publiek vastgoed van de gemeente. Dat kan betekenen dat de aansluitprocedure voor elk van deze partners anders is. Dan heb je dus al 4 verschillende standaarden.

Ruimtelijke ordening proces vraagt om standaardisatie. En er ligt daarbij een extra uitdaging om daarin de processen rond vergunningen, grondcontracten en opstalrechten te verkorten, want die beïnvloeden de doorlooptijd van projecten in hoge mate. De belangrijkste speler daarin zijn gemeenten, maar netbeheerders hebben door de grote opgave en beperkte uitvoeringscapaciteit inmiddels ook een grote impact op het vertraagde tempo van realisatie van energieprojecten. En warmteprojecten vormen daarop geen uitzondering. RO processen vroegtijdig opstarten.

Gemeenten baseren hun warmtetransitievisies en warmteprogramma's op rekenmodellen van grote of kleine adviesbureaus. Voor bewoners en ook voor gemeenten zijn dat black-boxes waar ze niet blind op durven vertrouwen. Waar stop je de Euro's voor verduurzaming van je eigen woning of van de gebouwde omgeving in? Spijtvrij als het even kan. In Denemarken is er een breed gedragen afwegingskader (DAHT) dat warmtenetten legitimeert, en op basis waarvan er een ontwikkelproces met steun van overheden opgestart kan worden. Een vergelijkbaar breed gedragen afwegingskader, waarin bewoners die zich daarin verdiepen ook stevigheid ervaren is ook in Nederland nodig.

De bouwhelpgroep heeft de ervaring dat bij woningverduurzaming er 20 tot 40% prijsvoordeel ontstaat voor bewoners als het collectief wordt aangepakt. En gemiddeld genomen een betere kwaliteit, en minder problemen.

Gemeenten hebben de regierol in de warmtetransitie en warmtegemeenschappen zijn dus voor de kavel vaststelling en de toewijzing van warmtebedrijven op het warmtekavel van hun gemeente afhankelijk. Er is een standaard nodig waarmee het begrip 'opgroeierecht' van bewonersinitiatieven tot warmtegemeenschap in samenwerking met gemeenten inhoud wordt gegeven. Anders dreigt er willekeur, waarbij bewonerscollectieven in de ene gemeente wel ontwikkelruimte krijgen en in de andere gemeente geheel buiten spel staan. Dan dreigt voor gemeenten de tegenmacht van bewoners die zich gaan organiseren om plannen van de gemeente tegen te houden.

Op het gebied van organisatie-ontwikkeling van warmtegemeenschappen zijn processtandaarden nodig die dat opgroeirecht stapsgewijs concretiseren, zodat gemeenten een warmtekavel aan een warmtegemeenschap kunnen toevertrouwen.

In de architectuur van automatisering is ook standaardisatie nodig. Zowel in de ontwikkelfase, realisatiefase als exploitatiefase. Voor de opschaling van warmtegemeenschappen is het wenselijk om het hele buurtproces in een gestandaardiseerde IT-omgeving te brengen.

In de realisatiefase is processtandaardisatie nodig om de uitvoeringssnelheid te verhogen, en realisatiekosten te beteugelen. Goede werkvoorbereiding, en goede realistische planning van menskracht en materialen. Daarbij hoort ook een uitvoeringsstrategie. Voor warmtegemeenschappen spelen daarin de belangen van woningeigenaren en huurders een rol. De wijze waarop die bewonersbelangen goed in de uitvoeringsstrategie worden meegenomen is belangrijk voor de tevredenheid van leden en klanten van de warmtegemeenschap.

Ten slotte, voor bewonerscollectieven die nu beginnen is een 'wat mag je verwachten' standaard, een peilstok van de moeite die het kost om een warmteproject te realiseren. In de pioniersfase van warmtegemeenschappen, waar we nu nog in zitten heeft een warmteproject zeven levens nodig om de eindstreep te halen. Er is nog geen geëffend pad. De processtandaarden die ontwikkeld gaan worden moeten leiden tot een begaanbare weg. Het gezamenlijk streven van processtandaardisatie is dat bewonerscollectieven over 5 jaar op de 'wat mag je verwachten' standaard, gedurende de hele weg 'in leven' blijven.